

Дистрибуція слова «flapper» (F) в досліджуваних корпусах представлена в наступній таблиці, в якій абсолютне більшість (80%) складають атрибутивні сочетання, представлені в таблиці 4.

Таблиця 4.

атрибутивні сочетання (F=Flapper)				к о м п л е т и в н и е	п р е д и к а т и в н и е с о ч е т а н н я		
A + F	F + N	A A1 + A2 + F F + N	F F+ of + N	6	F Flapper с суб'єкт	F Flapper о суб'єкт	F Flapper п п р е д и к а т
61	63	21	8		15	11	6
153					32		
80%				3%	17%		

Обобщение качеств, свойственных образу, проявляется в дескриптивной функции, которую выполняет слово «flapper» в словосочетаниях. Концептуальные признаки концепта становятся критерием оценки в описании личности. Оценочная характеристика эпохи современными носителями языка как романтического, яркого периода связана с оценкой концепта «flapper».

БИБЛІОГРАФІЯ

1. Арутюнова Н.Д. Предложение и его смысл. Логико-семантические проблемы. М.: Наука, 1976. – 383 с.
2. Гальперин А.И. Очерки по стилистике английского языка. М.: Издательство литературы на иностранных языках, 1958. – 459 с.
3. Колшанский В.Г. Контекстная семантика. – М.: Наука, 1980. – 152 с.
4. Минский М. Фреймы для представления знаний. Пер. О.Н. Гринбаума. М: Энергия, 1979. – 152 с.
5. Потебня А.А. Собрание трудов. Мысль и язык. М: Лабиринт, 1999. – 300 с.
6. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. – Полтава: Довкілля – К, 2006. – 716 с.
7. Смирницкий А.И. Синтаксис английского языка. М.: издательство МГУ, 1957. – 284 с.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Світлана Любимова – старший викладач Одеського інституту Міжрегіональної академії управління персоналом, аспірантка Київського лінгвістичного університету.

Наукові інтереси: когнітивна лінгвістика, лінгвокультурологія.

ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНОЇ ГРУПИ ДІЄСЛІВ ОЦІНКИ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Ірина БУЯР (Чернівці, Україна)

У статті представлено результати процедури інвентаризації лексико-семантичної групи англійських дієслів оцінки, отримані при опрацюванні лексикографічних джерел за допомогою статистичних формул.

The results of the inventory procedure of the lexico-semantic group of evaluative verbs in the English language are presented in the given paper. The data have been obtained by working out lexicographic sources using quantitative formulae.

Дослідження різносистемних лексичних угруповань є одним із актуальних завдань сучасної семасіології. Предметом розгляду даної статті є структурний аналіз елементу лексико-семантичного поля оцінки, а саме лексико-семантичної групи дієслів оцінки.

Вивченню логіко-лінгвістичної категорії оцінки присвячені наукові праці Н.Авганової, Н.Вишиваної, Л.Киричук, Т.Космеди, М.Крамаренко, А.Луценчук, І.Онищенко, О.Островської, У.Соловій, Л.Соловійової, О.Трунової, В.Федосєєва та ін. Проте, більшість лінгвістів опрацьовували отримані емпіричні дані лише через кількісний підрахунок. Статистичні методи були використані тільки в дисертаційних роботах А.Луценчук та Н.Вишиваної при дослідженні англійських та німецьких прикметників оцінки.

У нашій роботі вперше проведено інвентаризацію усіх чотирьох лексико-семантичних груп поля оцінки. Метою даної статті є аналіз даних, одержаних при проведенні інвентаризації дієслів, які містять сему оцінки, на основі тлумачних словників британського та американського варіантів сучасної англійської мови.

Загалом виділяють три основні методи інвентаризації лексичних мікросистем у сучасній лінгвістиці: психофізіологічний, психолінгвістичний та лінгвістичний [3: 226]. При застосуванні двох перших методів необхідним є залучення значної кількості носіїв мови для отримання достовірних результатів дослідження, що робить їх використання при дослідженні іноземних мов досить проблематичним. Формалізована лінгвістична процедура інвентаризації, проведена в нашому дослідженні, ґрунтується на застосуванні лексикографічних джерел. При цьому компонентний аналіз словникових дефініцій може проводитись на основі одного або декількох словників. Очевидно, що «ступінь об'єктивності і точності одержуваних результатів значно зростає, якщо формування ЛСГ здійснюється на ґрунті не одного, а декількох словників» [4: 27], що робить доцільним використання якомога більшої кількості лексикографічних джерел.

Алгоритм інвентаризації ЛСГ складається з наступних етапів:

1. Визначення домінанти (імені) групи.
2. Формування вихідного списку на основі одномовних (тлумачних та синонімічних) словників.
3. Визначення ядерного та центрального складу ЛСГ.
4. Формування периферійного складу групи [2].

При визначенні складу ЛСГ дієслів оцінки в сучасній англійській мові перш за все були встановлені домінанти даної групи за допомогою двомовних словників М.І.Балли «Англо-український словник», Є.Ф.Попова, М.І.Балли «Великий українсько-англійський словник» та ін. Ними стали лексеми *approve*– *disapprove* відповідно, які, на нашу думку, виражають узагальнену ознаку цього ряду семантично подібних лексем. Досить часто в дефініції використовувалося не дієслово, а однокореневий іменник *approval* або *disapproval* відповідно, який в такому випадку прирівнювався нами до домінанти. Також нами було прийнято за домінанти прикметники *good* – *bad*, оскільки дані прикметники є носіями узагальненої ознаки оцінки, і тому були використані нами при виділенні складу всіх інших різночастиномовних ЛСГ оцінки, у тому числі й дієслівної.

Наступним етапом стало формування вихідного списку на основі тлумачних словників, тобто відбору всіх слів, які пояснюються через домінанту. Оскільки нашою метою є визначення особливостей будови ЛСГ дієслів оцінки окремо в британському та американському варіантах англійської мови, нами було використано по п'ять тлумачних і два синонімічних словники кожного варіанту (загальною кількістю чотирнадцять). Слід зазначити, що із початкового списку були вилучені всі застарілі слова, також при необхідності застосовувалася лематизація (зведення словоформ до вихідної форми). Так, наприклад, *approving*, *approved*, *approves* прирівнювалося до *approve* і т.п.

Для обчислення ваги окремих компонентів у смисловій структурі домінанти в нашому дослідженні була використана формула, представлена Л.В.Бистровою, В.В.Левицьким та М.Д.Капатруком [1].

$$W = \frac{(n+1)-r}{n}$$

де W – вага компонента (рубрики),

n – кількість компонентів (рубрик) тлумачення,

r – ранг компонента (рубрики) в словниковій статті.

Значення W може коливатись в межах від нуля до одиниці. Отже, найбільшу вагу матиме компонент, розташований найближче до пояснюваного слова.

При проведенні розрахунків нами виділялися семи, семіми та «поеднання (комплекси) сем того ж полісемічного слова» [5: 20]. У словникових дефініціях вони відділяються крапкою з комою. Варто зазначити, що дана формула використовувалася нами як при обрахунках ваги окремої семи оцінки в рубриці або семному комплексі, так і для визначення ваги семного комплексу в певній рубриці. У цьому полягає новизна нашого дослідження.

Отже, наприклад, вага другої рубрики тлумачення слова *accept* (із загальної кількості шість): *to give admittance or approval to* вираховувалася нами наступним чином:

а) спочатку ми обчислювали вагу рубрики за наведеною формулою, рахуючи кожне повнозначне слово як окремий компонент:

$$W = \frac{(6+1)-2}{6} \quad \text{що дорівнює } 0,83;$$

б) потім ми вираховували вагу семи оцінки в рубриці за цією ж формулою:

$$W = \frac{(3+1)-3}{3} \quad \text{що дорівнює } 0,33;$$

в) зрештою ми визначали загальну вагу рубрики як 33% від початкового результату, тобто $W=0,27$.

На нашу думку, даний алгоритм дозволив підвищити точність отриманих результатів дослідження.

Вирахувавши вагу компонента в тлумаченні домінанти за кожним словником окремо, ми визначили його середню вагу за формулою:

$$W \text{ сер.} = \frac{W_1+W_2+W_3+\dots+W_n}{n}$$

де $W \text{ сер.}$ – середня вага компонента, W_1, W_2, W_3 – вага компонента по кожному словнику окремо, n – кількість використаних словників.

Оскільки нашою метою було встановити можливі розбіжності в структурі ЛСГ дієслів оцінки британського й американського варіантів англійської мови, то $W \text{ сер.}$ визначалося окремо для тлумачних словників видавництва Англії та Америки.

Отримані результати показали, що дієслова позитивної оцінки відзначаються більшою чисельністю в обох варіантах англійської мови. При цьому спостерігається більша кількість лексем у вихідних списках британського варіанту мови порівняно з американським (див. подані таблиці).

Для остаточного визначення складу окремих ЛСГ нами був проведений тест на ядро. Для цього попередньо були визначені слова, які складають ядро групи. Пороговою величиною була взята середня вага не менше 0,66 (за теоремою Бернуллі) та представленість не менше, ніж у трьох словниках кожного варіанту. При цьому до ядра відповідної ЛСГ в обох варіантах англійської мови за величиною $W \text{ сер.}$ потрапили лише дієслова позитивної оцінки, оскільки середня вага усіх без винятку дієслів негативної оцінки склала менше величини 0,66. Так, у британському варіанті ядро представлене лексемою: *praise* (0,712), а в американському варіанті – лексемами *ratify* (0,9) та *applaud* (0,67). Отримані результати свідчать про суттєві відмінності в оцінці оточуючої дійсності представниками британського та американського соціумів, а також про недостатню вираженість семи оцінки в дієсловах, які передають осуд або несхвалення.

При тесті на ядро лексеми, які описувалися одним із компонентів ядра, теж включалися до складу групи. При цьому ядро ЛСГ дієслів позитивної оцінки було суттєво розширено словами *eulogize* (1), *flatter* (0,914), *acclaim* (0,81), *extol* (0,8) та *commend* (0,71). За даними словників американського варіанту англійської мови до ядра не було додано жодного дієслова.

До основного складу нами були віднесені лексеми, середня вага яких становить 0,65 – 0,25. Близню периферію склали слова з вагою 0,24 – 0,1, а дальня периферія була описана лексичними одиницями, у яких $W \text{ сер.}$ дорівнює 0,09 або є меншим за це число.

Дані, отримані в результаті проведення інвентаризації, можна використати при укладанні ідеографічного словника, в якому окремій статті відповідатиме певна лексико-семантична група. Наступним етапом дослідження стане вибірка прикладів із художньої літератури та встановлення частотності їх вживання в тексті, що дозволить у перспективі розглянути функціонування оцінки у гендерному аспекті (з урахуванням національних варіантів англійської мови).

БІБЛІОГРАФІЯ:

1. Быстрова Л.В., Капатрук Н.Д., Левицкий В.В. К вопросу о принципах и методах выделения лексико-семантических групп слов // Науч. докл. Высш. шк. Филол. науки. – 1980. – № 6. – С. 75–78.
2. Левицкий В.В. Квантитативные методы в лингвистике. – Черновцы: Рута, 2004. – 190 с.
3. Левицкий В.В. Семасиология. – Вып. Филология. – Винница: Нова Книга, 2006. – 512 с.
4. Левицкий В.В., Огуй О.Д. Формалізація історико-семасіологічних досліджень та її межі // Мовознавство. – 1992. – №1. – С. 26–33.
5. Мельник Р., Огуй О. Проблеми виділення семних комплексів до епідигматичних характеристик прикметників зі значенням «стараний»// Науковий вісник Чернівецького університету. – Вип. 267. Германська філологія. – Чернівці: ЧНУ, 2005. – С. 20–33.
6. Collins Gem Roget's International Thesaurus. – Harper Collins Publishers, 1995. – Scarborough, England. – 699 p.
7. Dictionary.com Unabridged. – Random House, Inc., 2009 //www.dictionary.com.
8. English Synonym Dictionary// http://dico.isc.cnrs.fr/dico/en/search
9. Longman Dictionary of Contemporary English, Fourth Edition. – Pearson Education Limited, 2005 – 1949 p.
10. Macmillan English Dictionary. – Macmillan Publishers Limited, 2002. – 1692 p.
11. Merriam-Webster's Collegiate Dictionary, Eleventh Edition. – Merriam-Webster, Incorporated, 2008. – 1622 p.
12. Merriam-Webster's Online Dictionary//www.merriam-webster.com
13. New Webster's Dictionary and Thesaurus of the English Language. – Lexicon Publications, Inc.: Danbury, 1993. – 1248 p.
14. Oxford Paperback Thesaurus, Seventh Edition. – Oxford University Press, 2006. – 930p.
15. Oxford Advanced Learners Dictionary of Current English, Fifth Edition. – Oxford University Press, 1995. – 1428 p.
16. Oxford Advanced Learners Dictionary of Current English, Seventh Edition. – Oxford University Press, 2005. – 1780 p.
17. The American Heritage Dictionary of the English Language, Fourth Edition. – Copyright 2009 by Houghton Mifflin Company. – Published by Houghton Mifflin Company//www.dictionary.com
18. The Penguin A-Z Thesaurus. – Penguin Books Ltd, 2001. – 442 p.
19. The Penguin English Dictionary. – Penguin Books Ltd, 2002. – 1045 p.
20. WordReference.com English Dictionary//www.foreignword.com

Британські словники

Вага компонентів у смисловій структурі домінанти approve

№	Дієслова	Macmillan Dictionary	Longman Dictionary	Oxford Dictionary (7-th edition)	Oxford Dictionary (5-th edition)	Penguin Dictionary	W cep.
1	eulogize	1	1	1	1	1	1
2	flatter	1	1	0,52	1	1	0,914
3	acclaim	0,8	1	1	0,75	0,5	0,81
4	extol	1	1		1	1	0,8
5	praise	0,71	0,625	0,75	0,8	0,67	0,712
6	commend	0,3	0,75	0,5	1	1	0,71
7	applaud	0,5	0,33	0,83	0,25	0,8	0,542
8	exalt	1	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
9	support	1	0,06		0,83	0,6	0,498
10	countenance	1	0,5		0,75		0,45
11	glorify	0,5	0,5	0,625	0,625		0,45
12	endorse		0,4		1,01	0,67	0,416
13	appreciate	0,13	0,24	0,75	0,76		0,376
14	recommend	0,13	0,33	0,39	1		0,37
15	sanction	0,6			0,5	0,5	0,32
16	hail	0,67	0,25	0,5		0,13	0,31
17	favour	0,7	0,375	0,39			0,293
18	ratify	0,28				1	0,256
19	consent	0,67				0,5	0,234
20	accept	0,12		0,44	0,33	0,25	0,228
21	admire		0,09		0,53		0,124
22	respect		0,33	0,75			0,216
23	like		0,74	0,33			0,214
24	celebrate		0,67		0,23		0,2
25	bless				0,3	0,5	0,16
26	cheer	0,2	0,25	0,33			0,156
27	congratulate				0,375	0,33	0,141
28	salute		0,67				0,134
29	adopt		0,5		0,13		0,126
30	pass				0,47	0,12	0,118
31	encourage	0,125		0,15		0,11	0,077
32	authorize				0,375		0,075
33	agree				0,3		0,06

Вага компонентів у смисловій структурі домінанти **disapprove**

№	Дієслово	Macmillan Dictionary	Longman Dictionary	Oxford Dictionary (7-th edition)	Oxford Dictionary (5-th edition)	Penguin Dictionary	W сер.
1	deprecate		1	0,4	0,5	0,8	0,54
2	frown on		1	0,5	1	0,13	0,524
3	deplore		1	0,86		0,75	0,522
4	criticize	0,72	0,83	0,5			0,41
5	abuse	0,33		0,89	0,8		0,404
6	condemn	0,28		0,625	0,6		0,301
7	oppose	0,75			0,67		0,284
8	protest		0,5	0,3	0,4	0,1	0,26
9	disfavour	0,28	0,5		0,5		0,256
10	object		0,4	0,5		0,18	0,216
11	reprove	0,14			0,25	0,67	0,212
12	decry	0,5				0,33	0,166
13	denounce		0,83				0,166
14	execrate		0,8				0,16
15	reprimand				0,714		0,143
16	fault	0,67					0,134
17	blame	0,16	0,17	0,17	0,16		0,132
18	vilify		0,6				0,12
19	admonish	0,57					0,114
20	rebuke				0,43		0,086
21	censure				0,4		0,08
22	discountenance					0,13	0,026
23	accuse		0,125				0,025

Американські словники

Вага компонентів у смисловій структурі домінанти **approve**

№	Дієслова	Word Reference Dictionary	Merriam-Webster's Online Dictionary	Merriam-Webster's Collegiate Dictionary	American Heritage Dictionary	Dictionary.com Unabridged	W сер.
1	ratify	1	1	1	1	0,5	0,9
2	applaud	0,5	0,68	0,83	0,67	0,67	0,67
3	endorse	0,33	0,5	0,5	0,25	1	0,516
4	cheer	1,4			0,25	0,8	0,49
5	acclaim		1	1	0,13	0,3	0,486
6	countenance		0,67	0,67	0,25	0,5	0,418
7	confirm		0,5	0,67	0,16	0,25	0,322
8	congratulate		0,17	0,1	0,43		0,32
9	sanction		0,4	0,1	0,37	0,67	0,308
10	commend	0,77			0,38	0,36	0,302
11	consent		0,33	0,33		0,67	0,266
12	concur		0,75	0,5			0,25
13	accede		0,38	0,34		0,5	0,244
14	praise	0,5				0,67	0,234
15	pass		0,2	0,45	0,03	0,34	0,204
16	subscribe		0,28	0,43	0,1	0,08	0,178
17	second	0,17		0,27	0,18		0,124
18	admire				0,34	0,25	0,118
19	favor				0,34	0,25	0,118
20	accept		0,56				0,112
21	bless		0,28	0,28			0,112
22	hail		0,16			0,37	0,106
23	like		0,33				0,066
24	salute					0,32	0,064
25	validate					0,32	0,064
26	back	0,23					0,046
27	encourage					0,22	0,044
28	glorify		0,12	0,1			0,044
29	recommend	0,22					0,044

Вага компонентів у смисловій структурі домінанти **disapprove**

№	Дієслова	Word Reference Dictionary	Merriam-Webster's Online Dictionary	Merriam-Webster's Collegiate Dictionary	American Heritage Dictionary	Dictionary.com Unabridged	W сер.
1	deprecate	0,17	0,36	0,38	1	0,33	0,448
2	chide		0,25	0,25	0,5	1	0,4
3	reprove		0,38	0,25	0,33	0,67	0,326
4	frown on		0,25	0,25	0,67	0,33	0,3
5	deplore	0,33			0,25	0,67	0,25
6	discouragement	0,5	0,1	0,1		0,5	0,24
7	condemn	0,6			0,33	0,2	0,224
8	admonish		0,36	0,5			0,172
9	reproach				0,8		0,16
10	decry	0,33	0,17	0,17			0,154
11	object	0,17			0,2	0,4	0,154
12	damn					0,57	0,114
13	dislike			0,5			0,1
14	censure				0,15	0,15	0,06
15	disfavor				0,25		0,05
16	protest					0,2	0,04
17	rebuke					0,2	0,04

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Ірина Буяр – аспірант кафедри германського, загального і порівняльного мовознавства Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича.

Наукові інтереси: гендерна лінгвістика.

ЛЕКСИЧНІ СПОСОБИ ВИРАЖЕННЯ КАУЗАТИВНОСТІ В ІСПАНСЬКІЙ МОВІ (ЛЕКСИЧНІ ТА КОМБІНАТОРНІ РОЗРІЗНЕННЯ)

Ганна ГЛУЩУК-ОЛЕЯ (Херсон, Україна)

У статті розглянуто каузативне значення з погляду його лінгвістичного вираження, тобто як сукупність способів, якими володіє конкретна мова, у нашому випадку іспанська, для вираження цього поняття.

The paper deals with causative meaning from the viewpoint of its linguistic expressing namely as set of means, which certain language, Spanish in particular, uses for this concept manifestation.

Каузативні відношення у мові відрізняються від того, що відображається у системі логіки та філософії. Каузативні відношення, які виражаються мовними засобами, відображають хід розвитку людського мислення від більш простого до більш складного розуміння дійсності. У нашій роботі центральне місце відводиться вивченню природи каузативності та відображенню механізмів функціонування категорії каузативності у сучасній іспанській мові через засоби її реалізації у каузативних конструкціях та у дієсловах із семою каузативності.

Розрізнення змісту, яке впливає при порівнянні таких дієслів як, наприклад, *matar / morir*, є, без сумніву, питанням лексичної семантики, і саме з цієї точки зору ми могли б ствердити, слідуючи за Р. Трухільйо, що „каузативність” це „безперечно лексична риса, як показують опозиції типу *matar / morir, infligir / padecer (inflige un castigo / padece un castigo)*. Ми стикаємося з лексичною проблемою, яка не має нічого спільного ані з синтаксисом, ані з будь-яким загальним класом відмінків, які є синтагматичною формою зв'язку” [8: 186]. У іспанській мові ми знаходимо наступні пари лексем, у яких семантична риса „каузативності” представляються з певною систематичністю [2: 97; 6: 66]:

<i>Matar : morir</i>	<i>mantener : permanecer</i>
<i>tirar : caer</i>	<i>tocar : sonar</i>
<i>dejar : quedar</i>	<i>bruñir : brillar</i>
<i>quemar : arder</i>	<i>mostrar : aparecer</i>
<i>meter : entrar</i>	<i>destruir : cesar</i>
<i>sacar : salir</i>	<i>persuadir : creer</i>
<i>llevar : ir</i>	<i>disuadir : desistir</i>